

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. gegužės 24 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2022/0165(NLE)

9470/22
ADD 1

SOC 308
EMPL 204
ECOFIN 498
EDUC 186
JEUN 81
GENDER 66
ANTIDISCRIM 49

PASIŪLYMAS

---

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. gegužės 23 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENIUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 241 final ANNEX
Dalykas:	Pasiūlymo dėl TARYBOS SPRENDIMO dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių PRIEDAS

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 241 final ANNEX.

Priedama: COM(2022) 241 final ANNEX

Briuselis, 2022 05 23
COM(2022) 241 final

ANNEX

PRIEDAS

prie

**Pasiūlymo dėl TARYBOS SPRENDIMO
dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių**

PRIEDAS

5 gairė. Darbo jėgos paklausos didinimas

Valstybės narės turėtų aktyviai skatinti tvarią socialinę rinkos ekonomiką ir sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms į kokybiškų darbo vietų kūrimą bei jas remti, taip pat pasinaudoti galimybėmis, susijusiomis su skaitmenine ir žaliaja pertvarka, atsižvelgiant į ES pagrindinį tikslą iki 2030 m. užimtumo srityje. Tuo tikslu jos turėtų mažinti samdos kliūtis įmonėms, skatinti atsakingą verslumą ir tikrą savarankišką darbą ir visų pirma remti labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių kūrimą ir augimą, be kita ko, suteikiant joms galimybių gauti finansavimą. Valstybės narės turėtų aktyviai skatinti socialinės ekonomikos plėtrą ir išnaudoti visą jos potencialą, skatinti socialines inovacijas ir socialines įmones, taip pat skatinti tuos verslo modelius, kuriais kuriamos kokybiškų darbo vietų galimybės ir teikiama socialinė nauda vietos lygmeniu, visų pirma žiedinėje ekonomikoje ir tose srityse, kurias labiausiai paveikė perėjimas prie žaliosios ekonomikos dėl jų sektorių specializacijos.

Po COVID-19 krizės gerai parengta sutrumpinto darbo laiko tvarka ir panašios priemonės taip pat turėtų sudaryti palankesnes sąlygas restruktūrizavimo procesams ir juos remti, be to, kai tinkama, išsaugant užimtumą, padedant modernizuoti ekonomiką, be kita ko, ugdant susijusius įgūdžius. Siekiant remti darbo vietų kūrimą ir pertvarką bei spręsti darbo jėgos ir įgūdžių trūkumo problemą, taip pat atsižvelgiant į skaitmeninę ir žaliąją pertvarką ir Rusijos invazijos į Ukrainą poveikį, reikėtų apsvarstyti gerai parengtas įdarbinimo ir pertvarkos paskatas ir kvalifikacijos kėlimo bei perkvalifikavimo priemones.

Darbo jėgos apmokestinimas turėtų būti perkeltas kitiems šaltiniams, kad būtų geriau remiamas užimtumas ir integracinis ekonomikos augimas, atsižvelgiant į klimato ir aplinkos tikslus ir į mokesčių sistemos persikirstomąjį poveikį, kartu apsaugant pajamas, reikalingas tinkamai socialinei apsaugai ir augimo skatinimo išlaidoms padengti.

Valstybės narės, įskaitant tas, kuriose minimalusis darbo užmokestis nustatomas teisės aktais, turėtų skaidriai ir nuspėjamai skatinti kolektyvines derybas, kad būtų nustatytas darbo užmokestis ir užtikrintas veiksmingas socialinių partnerių dalyvavimas, sudarydamos sąlygas tam, kad darbo užmokesčiu būtų tinkamai reaguojama į našumo pokyčius, ir nustatydamos teisingą darbo užmokestį, kuriuo būtų galima užtikrinti deramą gyvenimo lygį, kartu itin daug dėmesio skiriant mažas ir vidutines pajamas gaunantioms grupėms, siekiant stiprinti aukštynkryptę socialinę ir ekonominę konvergenciją. Darbo užmokesčio nustatymo mechanizmuose turėtų būti atsižvelgiama į socialines ir ekonomines sąlygas, įskaitant regionų ir sektorių pokyčius. Valstybės narės ir socialiniai partneriai, atsižvelgdami į nacionalinę praktiką ir socialinių partnerių autonomiją, turėtų užtikrinti, kad visi darbuotojai gautų teisingą darbo užmokestį, tiesiogiai arba netiesiogiai pasinaudodami kolektyvinėmis sutartimis arba tinkamu teisės aktais nustatytu minimaliuoju darbo užmokesčiu, atsižvelgiant į jo poveikį konkurencingumui, darbo vietų kūrimui ir dirbančiųjų skurdui.

6 gairė. Darbo jėgos pasiūlos didinimas ir galimybių įsidarbinti, mokymosi visą gyvenimą siekiant įgyti įgūdžių ir kompetencijų gerinimas

Valstybės narės, atsižvelgdamos į skaitmeninę ir žaliąją pertvarką, demografinius pokyčius ir karą Ukrainoje, turėtų propaguoti tvarumą, našumą, įsidarbinamumą ir žmogiškąjį kapitalą, skatindamos mokymąsi visą gyvenimą siekiant įgyti įgūdžių ir kompetencijų ir reaguodamos į dabartinius ir būsimus darbo rinkos poreikius, atsižvelgdamos į ES pagrindinį tikslą iki 2030 m. įgūdžių srityje. Valstybės narės taip pat turėtų pritaikyti savo švietimo ir mokymo

sistemas ir į jas investuoti, kad užtikrintų kokybišką ir įtraukų švietimą, įskaitant profesinį rengimą ir mokymą, taip pat prieigą prie skaitmeninio mokymosi ir kalbų mokymo išteklių (pavyzdžiui, pabėgėlių, įskaitant pabėgėlius iš Ukrainos, atveju). Valstybės narės turėtų bendradarbiauti su socialiniais partneriais, švietimo ir mokymo paslaugų teikėjais, įmonėmis ir kitais suinteresuotaisiais subjektais, siekdamos spręsti struktūrines švietimo ir mokymo sistemų problemas ir didindamos jų kokybę bei aktualumą darbo rinkai, be kita ko, siekdamos sudaryti sąlygas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, spręsti esamos įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties problemą ir užkirsti kelią naujų trūkumų atsiradimui, visų pirma vykdant veiklą, susijusią su planu „REPowerEU“, pavyzdžiui, atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo arba pastatų renovacijos srityje. Itin daug dėmesio turėtų būti skiriama mokytojo profesijos iššūkiams, be kita ko, investuojant į mokytojų ir profesijos mokytojų skaitmeninius įgūdžius. Švietimo ir mokymo sistemos turėtų suteikti visiems besimokantiems asmenims bendrųjų kompetencijų, įskaitant bazinius ir skaitmeninius įgūdžius, taip pat universaliųjų gebėjimų, kad būtų padėti pagrindai gebėjimui prisitaikyti ir atsparumui visą gyvenimą. Valstybės narės turėtų siekti stiprinti individualias teises į mokymą ir užtikrinti jų perkeliamumą keičiant profesinę veiklą, be kita ko, kai tinkama, naudojantis individualiosiomis mokymosi sąskaitomis ir patikima mokymo kokybės vertinimo sistema. Valstybės narės turėtų išnaudoti mikrokredencialų potencialą remiant mokymąsi visą gyvenimą ir įsidarbinamumą. Jos turėtų sudaryti sąlygas visiems numatyti darbo rinkos poreikius ir geriau prie jų prisitaikyti, visų pirma nuolat keliant kvalifikaciją ir persikvalifikuojant, taip pat teikdamos integruotas gaires ir konsultacijas, kad būtų remiamas sąžiningas ir teisingas profesinės veiklos keitimas visiems, stiprinami socialiniai rezultatai, sprendžiamas darbo jėgos trūkumo bei įgūdžių pasiūlos ir paklausos neatitikties klausimas, didinamas bendras ekonomikos atsparumas sukrėtimams ir sudaromos palankesnės sąlygos galimiems koregavimams.

Valstybės narės turėtų teikti lygias galimybes visiems, šalindamos nelygybę švietimo ir mokymo sistemose. Visų pirma vaikams turėtų būti suteikta galimybė naudotis kokybiškais ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugomis, laikantis Europos vaiko garantijų sistemos. Valstybės narės turėtų kelti bendrą kvalifikacijos lygį, mažinti švietimo ir mokymo programų nebaigiančių asmenų skaičių, remti vaikų iš atokių vietovių galimybes gauti išsilavinimą, didinti profesinio rengimo ir mokymo patrauklumą, didinti galimybes studijuoti aukštesiose mokyklose ir įgyti tretinį išsilavinimą, sudaryti palankesnes sąlygas jaunimui pereiti iš švietimo sistemos į darbo rinką atliekant kokybiškas stažuotes ir dalyvaujant pameistrystės programose, taip pat didinti suaugusiųjų, visų pirma palankių sąlygų neturinčių ir žemos kvalifikacijos besimokančių asmenų, dalyvavimą nuolatinio mokymosi programose. Atsižvelgdamos į naujus skaitmeninės, aplinką tausojančios ir senėjančios visuomenės keliamus reikalavimus, valstybės narės turėtų savo profesinio rengimo ir mokymo sistemose stiprinti mokymąsi darbo vietoje (be kita ko, užtikrindamos kokybišką ir veiksmingą pameistrystę) ir didinti gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos absolventų, ypač moterų, skaičių tiek profesinio rengimo ir mokymo, tiek tretinio mokslo lygmeniu. Be to, valstybės narės turėtų didinti tretinio mokslo ir, kai tinkama, mokslinių tyrimų aktualumą darbo rinkoje, gerinti įgūdžių stebėseną ir prognozavimą, didinti įgūdžių matomumą ir kvalifikacijų palyginamumą, įskaitant užsienyje įgytus įgūdžius ir kvalifikaciją, ir didinti galimybes pripažinti ir patvirtinti už formaliojo švietimo ir mokymo sistemos ribų įgytus įgūdžius ir kompetenciją. Jos turėtų modernizuoti ir plėsti lankstaus tęstinio profesinio rengimo ir mokymo pasiūlą ir įgyvendinimą. Valstybės narės taip pat turėtų remti žemos kvalifikacijos suaugusiuosius, kad išlaikytų arba padidintų jų ilgalaikį įsidarbinamumą, teikdamos geresnę prieigą prie kokybiškų mokymosi galimybių ir skatindamos jomis naudotis, šiuo tikslu įgyvendindamos rekomendaciją dėl įgūdžių tobulinimo kryptių, įskaitant

įgūdžių vertinimą, derindamos švietimo ir mokymo pasiūlą prie darbo rinkos galimybių, užtikrindamos įgytų įgūdžių patvirtinimą bei pripažinimą.

Valstybės narės bedarbiams ir ekonomiškai neaktyviems žmonėms turėtų laiku teikti veiksmingą, koordinuotą ir konkrečioms poreikiams pritaikytą pagalbą, grindžiamą parama darbo paieškai, mokymui, perkvalifikavimui ir galimybei naudotis kitomis įgalinimo paslaugomis, ypatingą dėmesį skirdamos pažeidžiamoms grupėms ir žmonėms, kuriuos ypač paveikė žalioji ir skaitmeninė pertvarka. Siekiant reikšmingai sumažinti ilgalaikį bei struktūrinį nedarbą ir užkirsti jam kelią, kuo greičiau, ne vėliau kaip po 18 mėnesių nedarbo, turėtų būti taikomos visapusiškos strategijos, apimančios išsamius individualius bedarbių padėties įvertinimus. Jaunimo nedarbo ir nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio (NEET) jaunimo problemą reikėtų toliau spręsti užkertant kelią mokyklos nebaigimui ir struktūriškai tobulinant perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, be kita ko, visapusiškai įgyvendinant Jaunimo garantijų iniciatyvą, kuria taip pat turėtų būti labai remiamos kokybiškos jaunimo užimtumo galimybės atsigaunant po pandemijos. Be to, atsižvelgdamos į 2022-uosius – Europos jaunimo metus, valstybės narės turėtų dėti daugiau pastangų, visų pirma akcentuodamos, kaip žalioji ir skaitmeninė pertvarka suteikia atnaujintą ateities perspektyvą ir galimybes kovoti su neigiamu pandemijos poveikiu jaunimui.

Valstybės narės turėtų siekti šalinti kliūtis ir atgrasančius veiksnius, trukdančius dalyvauti darbo rinkoje, ir teikti paskatas joje dalyvauti, visų pirma mažas pajamas gaunantiems, papildomas šeimos pajamas uždirbantiems asmenims ir labiausiai nuo darbo rinkos nutolusiems asmenims, įskaitant migrantų kilmės asmenis ir marginalizuotus romus. Turint omenyje didelį darbo jėgos trūkumą tam tikrose profesijose ir sektoriuose, valstybės narės turėtų prisidėti prie darbo jėgos pasiūlos skatinimo, visų pirma skatindamos deramą darbo užmokestį ir deramas darbo sąlygas, taip pat veiksmingą aktyvią darbo rinkos politiką. Valstybės narės taip pat turėtų remti neįgaliesiems pritaikytą darbo aplinką, be kita ko, teikdamos tikslią finansinę paramą ir paslaugas, leidžiančias jiems dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime.

Reikėtų spręsti lyčių užimtumo skirtumo ir vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo problemas. Valstybės narės turėtų užtikrinti lyčių lygybę ir aktyvesnę moterų dalyvavimą darbo rinkoje, be kita ko, užtikrindamos lygias galimybes bei galimybes siekti karjeros ir šalindamos kliūtis, trukdančias pasitelkti lyderystę visais sprendimų priėmimo lygmenimis. Turėtų būti užtikrintas vienodas užmokestis už vienodą arba vienodos vertės darbą ir darbo užmokesčio skaidrumas. Turėtų būti skatinama derinti tiek moterų, tiek vyrų darbo, šeimos ir privatų gyvenimą, visų pirma suteikiant galimybę naudotis įperkamos kokybiškais ilgalaikės priežiūros bei ankstyvojo ugdymo ir priežiūros paslaugomis. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad tėvams ir kitiems priežiūros pareigų turintiems asmenims būtų suteikta galimybė pasinaudoti tinkamomis atostogomis dėl šeiminių priežasčių ir lanksčiomis darbo sąlygomis, kad jie galėtų derinti darbo, šeimos ir privatų gyvenimą, ir skatinti, kad moterys ir vyrai subalansuotai naudotųsi šiomis teisėmis.

7 gairė. Darbo rinkų veikimo ir socialinio dialogo veiksmingumo gerinimas

Kad galėtų pasinaudoti dinamiška bei našia darbo jėga ir naujais darbo bei verslo modeliais, valstybės narės turėtų bendradarbiauti su socialiniais partneriais sąžiningų, skaidrių ir nuspėjamų darbo sąlygų klausimais, išlaikydamos teisių ir pareigų pusiausvyrą. Jos turėtų mažinti darbo rinkų segmentaciją ir užkirsti jai kelią, kovoti su nedeklaruojamu darbu ir fiktyviu savarankišku darbu ir skatinti perėjimą prie neterminuotų užimtumo formų. Užimtumo apsaugos taisyklės, darbo teisė ir institucijos turėtų užtikrinti tiek tinkamą įdarbinimo aplinką, tiek reikiamą lankstumą, kad darbdaviai galėtų greitai prisitaikyti prie kintančių ekonominių aplinkybių, tačiau kartu turėtų būti saugomos darbuotojų teisės ir

užtikrinama socialinė apsauga, tinkamas darbuotojų apsaugos lygis ir sveika, saugi bei gerai pritaikyta darbo aplinka visiems darbuotojams. Skatinimas taikyti lanksčias darbo sąlygas, pavyzdžiui, nuotolinį darbą, gali padėti padidinti užimtumo lygį ir užtikrinti įtraukesnes darbo rinkas po pandemijos. Kartu svarbu užtikrinti, kad būtų gerbiamos darbuotojų teisės, susijusios su darbo laiku, darbo sąlygomis ir profesinio bei asmeninio gyvenimo pusiausvyra. Turėtų būti užkirstas kelias tokiems darbo santykiams, dėl kurių sudaromos mažų garantijų darbo sąlygos, be kita ko, platformų darbuotojų, ypač žemos kvalifikacijos darbuotojų, atveju, taip pat kovojant su piktnaudžiavimu netipinėmis sutartimis. Neteisingo atleidimo iš darbo atveju turėtų būti užtikrinta galimybė pasinaudoti veiksmingu ir nešališku ginčų sprendimu ir teise į teisių gynimą, įskaitant teisę į tinkamą kompensaciją.

Vykdamas politiką turėtų būti siekiama gerinti ir remti dalyvavimą darbo rinkoje, atitiktį darbo rinkos poreikiams bei profesinės veiklos keitimą, be kita ko, nepalankioje padėtyje esančiuose regionuose. Valstybės narės turėtų veiksmingai skatinti ir įgalinti tuos, kurie yra pajėgūs dalyvauti darbo rinkoje, ypač pažeidžiamas grupes, pavyzdžiui, žemos kvalifikacijos asmenis, migrantų kilmės asmenis, įskaitant asmenis, kuriems suteiktas laikinos apsaugos statusas, ir marginalizuotus romus. Valstybės narės turėtų didinti aktyvios darbo rinkos politikos mastą ir veiksmingumą, plėsdamos jos tikslinę auditoriją, informavimo veiklą bei aprėptį ir geriau susiedamos ją su socialinėmis paslaugomis, mokymu ir bedarbių pajamų rėmimu jiems ieškant darbo, atsižvelgiant į jų teises ir pareigas. Valstybės narės turėtų stiprinti valstybinių užimtumo tarnybų gebėjimus darbo ieškantiems asmenims laiku teikti konkrečioms poreikiams pritaikytą pagalbą, reaguoti į esamus ir būsimus darbo rinkos poreikius ir įgyvendinti rezultatais grindžiamą valdymą, kuris taip pat remiamas pasitelkiant skaitmenizaciją.

Valstybės narės pagrįstos trukmės laikotarpį bedarbiams turėtų mokėti tinkamas bedarbio pašalpas, atitinkančias jų įmokas ir nacionalines atitikties reikalavimus taisykles. Bedarbio pašalpos neturėtų skatinti nebeieškoti darbo, o jas papildyti turėtų aktyvi darbo rinkos politika.

Reikėtų tinkamai remti besimokančių asmenų ir darbuotojų judumą siekiant pagerinti jų įgūdžius bei padidinti jų įsidarbinamumą ir išnaudoti visą Europos darbo rinkos potencialą, drauge užtikrinant sąžiningas sąlygas visiems tarpvalstybinę veiklą vykdančioms asmenims ir intensyvinant su judžiais darbuotojais susijusį nacionalinių administracijų bendradarbiavimą, naudojantis Europos darbo institucijos pagalba. Laikino sienų uždarymo dėl visuomenės sveikatos aplinkybių atvejais reikėtų remti kritinės svarbos profesijų darbuotojų ir tarpvalstybinių, sezoninių bei komandiruočių darbuotojų judumą.

Valstybės narės taip pat turėtų stengtis sudaryti tinkamas sąlygas naujoms darbo formoms, išnaudoti savo darbo vietų kūrimo potencialą ir kartu užtikrinti, kad būtų atsižvelgiama į esamas socialines teises. Todėl valstybės narės turėtų teikti konsultacijas ir gaires dėl teisių ir pareigų, taikomų pagal netipines sutartis ir naujas darbo formas, pavyzdžiui, darbą skaitmeninėse platformose. Šiuo atžvilgiu svarbų vaidmenį gali atlikti socialiniai partneriai, o valstybės narės turėtų jiems padėti užmegzti ryšius ir atstovauti netipinį darbą ir darbą platformose dirbantiems asmenims. Valstybės narės taip pat turėtų teikti paramą vykdymo užtikrinimui, pavyzdžiui, darbo inspekcijoms skirtas gaires ar specialius mokymus, susijusius su iššūkiiais, kylančiais dėl naujų darbo organizavimo formų, pavyzdžiui, algoritminio valdymo, duomenų stebėjimo ir nuolatinio ar pusiau nuolatinio nuotolinio darbo.

Remdamasi esama nacionaline praktika ir siekdamas veiksmingesnio socialinio dialogo ir geresnių socialinių ir ekonominių rezultatų, be kita ko, krizės metu, kaip antai, vykstant karui Ukrainoje, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad socialiniai partneriai būtų laiku ir prasmingai įtraukti į užimtumo, socialinių ir prireikus ekonominių reformų bei politikos rengimą ir

įgyvendinimą, be kita ko, remdamos socialinių partnerių pajėgumų didinimą. Valstybės narės turėtų skatinti socialinį dialogą ir kolektyvines derybas. Socialiniai partneriai turėtų būti skatinami derėtis jiems svarbiais klausimais ir sudaryti kolektyvines sutartis, visapusiškai atsižvelgiant į jų autonomiją ir kolektyvinių veiksmų teisę.

Remdamosi esama nacionaline praktika valstybės narės, kai tinkama, turėtų atsižvelgti į atitinkamų pilietinės visuomenės organizacijų patirtį sprendžiant užimtumo ir socialinius klausimus.

8 gairė. Lygių galimybių visiems skatinimas, socialinės įtraukties didinimas ir kova su skurdu

Valstybės narės, skirdamos pakankamai dėmesio regioniniam ir teritoriniam aspektui, turėtų skatinti įtraukias ir visiems atviras darbo rinkas, įgyvendindamos veiksmingas priemones, kuriomis būtų kovojama su visų formų diskriminacija ir skatinamos lygios galimybės visiems, visų pirma tų grupių, kurios darbo rinkoje yra nepakankamai atstovaujamos, lygios galimybės. Jos turėtų užtikrinti vienodą požiūrį tokiose srityse kaip užimtumas, socialinė apsauga, sveikata ir ilgalaikė priežiūra, švietimas ir prieiga prie prekių bei paslaugų, neatsižvelgiant į lytį, rasinę ar etninę kilmę, religiją ar tikėjimą, negalią, amžių arba seksualinę orientaciją.

Valstybės narės turėtų modernizuoti socialinės apsaugos sistemas, kad jos visiems užtikrintų tinkamą, veiksmingą, efektyvią ir tvarią socialinę apsaugą visais gyvenimo etapais, skatindamos socialinę įtrauktį, aukštynkryptį socialinį judumą ir dalyvavimą darbo rinkoje, remdamos socialines investicijas, kovodamos su skurdu ir nelygybe, be kita ko, tam pritaikydamos savo mokesčių bei išmokų sistemas ir įvertindamos politikos kryptį paskirstomąjį poveikį. Universalius metodus papildžius selektyviais padidės socialinės apsaugos sistemų veiksmingumas. Be to, modernizuojant socialinės apsaugos sistemas turėtų būti siekiama padidinti jų atsparumą daugialypiems iššūkiams.

Valstybės narės turėtų plėtoti ir integruoti tris aktyvios įtraukties aspektus: tinkamą pajamų rėmimą, įtraukias darbo rinkas ir galimybes naudotis kokybiškomis įgalinančiomis paslaugomis, kad būtų patenkinti individualūs poreikiai. Socialinės apsaugos sistemomis turėtų būti užtikrintos tinkamų minimalių pajamų išmokos visiems pakankamai išteklių neturintiems asmenims ir puoselėjama socialinė įtrauktis, skatinant žmones aktyviai dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, be kita ko, tikslingai teikiant socialines paslaugas.

Siekiant užtikrinti lygias galimybes viena iš būtinų sąlygų yra suteikti galimybes naudotis įperkamos, prieinamos ir kokybiškomis paslaugomis, pavyzdžiui, ankstyvojo ugdymo ir priežiūros, popamokinės priežiūros, švietimo, mokymo, aprūpinimo būstu ir sveikatos priežiūros bei ilgalaikės priežiūros paslaugomis. Itin daug dėmesio turėtų būti skiriama kovai su skurdu ir socialine atskirtimi, įskaitant dirbančiųjų skurdą, laikantis ES pagrindinio tikslo iki 2030 m. skurdo mažinimo srityje. Vaikų skurdo problema turėtų būti sprendžiama taikant visapusiškas ir integruotas priemones, visų pirma visapusiškai įgyvendinant Europos vaiko garantijų sistemą.

Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad visi, taip pat ir vaikai, turėtų galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis. Valstybės narės turėtų užtikrinti, kad remtini arba pažeidžiami asmenys turėtų galimybę gauti tinkamą socialinį būstą ar pagalbą aprūpinimo būstu srityje. Jos turėtų užtikrinti sąžiningą perėjimą prie švarios energijos ir spręsti energijos nepritekliaus, kaip vis dažnesnės skurdo dėl kylančių energijos kainų formos, iš dalies susijusio su karu Ukrainoje, problemą, be kita ko, atitinkamais atvejais taikant tikslines laikinas pajamų rėmimo priemones. Taip pat reikėtų įgyvendinti įtraukios būsto renovacijos politiką. Kiek tai susiję su šiomis paslaugomis, turėtų būti atsižvelgiama į konkrečius neįgaliųjų poreikius,

įskaitant prieinamumą. Turėtų būti sprendžiama benamystės problema. Valstybės narės turėtų užtikrinti galimybę laiku gauti įperkamas ir kokybiškas profilaktinės ir gydomosios sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugas, kartu užtikrinamos tvarumą ilguoju laikotarpiu.

Atsižvelgdamos į tai, kad pradedama taikyti Laikinosios apsaugos direktyva¹, valstybės narės turėtų suteikti tinkamo lygio apsaugą pabėgėliams iš Ukrainos, įskaitant teisę gyventi šalyje, galimybę patekti ir integruoti į darbo rinką, galimybę gauti išsilavinimą ir mokytis, galimybę gauti būstą, taip pat galimybę naudotis socialinės apsaugos sistemomis, teisę į medicininę priežiūrą, socialinę gerovę ar kitą pagalbą ir pragyvenimo lėšas. Vaikams turėtų būti užtikrinta galimybė naudotis ankstyvojo ugdymo ir priežiūros bei pagrindinėmis paslaugomis pagal Europos vaiko garantijų sistemą. Nelydimų vaikų ir paauglių atveju valstybės narės turėtų įgyvendinti teisę į teisėtą globą.

Atsižvelgdamos į ilgėjančią vidutinę gyvenimo trukmę ir demografinius pokyčius, valstybės narės turėtų užtikrinti darbuotojų ir savarankiškai dirbančių asmenų pensijų sistemų tinkamumą ir tvarumą, suteikdamos lygias galimybes moterims ir vyrams įgyti ir kaupti teises į pensiją, be kita ko, pasitelkdamos papildomas pensijų sistemas, kad būtų užtikrintos tinkamos pajamos senatvėje. Pensijų reformos turėtų būti remiamos vykdant politiką, kuria siekiama sumažinti vyrų ir moterų pensijų skirtumą, ir taikant priemones, kuriomis pratęsiamas darbingas amžius, pavyzdžiui, didinant faktinį pensinį amžių, visų pirma sudarant palankesnes sąlygas vyresnio amžiaus asmenims dalyvauti darbo rinkoje, ir turėtų būti įtrauktos į vyresnių žmonių aktyvumo strategijas. Valstybės narės turėtų užmegzti konstruktyvų dialogą su socialiniais partneriais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais ir sudaryti sąlygas tinkamai laipsniškai pradėti vykdyti reformas.

---

¹ 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimančioms tokiais asmenimis ir atsakančioms už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.